vasemmisto
vänstern

EDUSKUNTAVAALIOHJELMA 2019

Oikeudenmukainen Suomi kaikille, ei harvoille

MINKÄLAISESSA SUOMESSA SINÄ HALUAT ELÄÄ?

Politiikassa on kyse valinnoista, silti meille syötetään päätöksiä aivan liian usein pakon varjolla. Sanotaan, että ilmastonmuutosta ei ole varaa torjua, vaikka yrityksille jaetaan ympäristölle haitallisia tukia miljardeja euroja. Sanotaan, että koulutuksesta on leikattava, vaikka samaan aikaan yhteisiä rahojamme tuhlataan suurituloisten veronalennuksiin. Tänä keväänä on aika laittaa loppu tälle keinotekoiselle pakon politiikalle ja rakentaa sellaista Suomea, joka on hyvä kaikille, ei harvoille. Yhdessä tekemällä se on mahdollista.

Minkälaisen Suomen sinä haluat? Kysyimme tätä kysymystä ympäri Suomen järjestetyissä keskustelutilaisuuksissa. Keskusteluissa ihmiset toivat esiin huolensa Suomen nopeasta kahtia jakautumisesta. Suomesta on tulossa maa, jossa yhdet pärjäävät ja toiset putoavat kyydistä.

Kahdeksan kymmenestä suomalaisesta on huolissaan eriarvoistumisesta.*

*IroResearch 9/2018

Tässä ohjelmassa esitetään vasemmistoliiton ratkaisuja oikeudenmukaisen ja inhimillisen Suomen puolesta. Esitämme myös useita keinoja, joilla uudistukset rahoitetaan. Yritystukia uudistamalla varoja voidaan uudelleenkohdentaa vähintään puolen miljardin edestä. Verovälttelyn ja harmaan talouden vastaisilla toimenpiteillä valtion verotuloja voidaan kasvattaa sadoilla miljoonilla. Vasemmistoliiton esittämillä muutoksilla arvioidaan valtion verotulojen kasvavan ainakin puolen miljardin verran.

Huolen ohella keskustelutilaisuuksissa esiin nousi toivo ja luottamus siihen, että voimme yhdessä valita tälle maalle uuden suunnan. Yhdessä tekemällä voimme laittaa pisteen Suomen kahtiajakamiselle ja rakentaa oikeudenmukaista yhteiskuntaa. Me voimme yhdessä hillitä ilmastonmuutosta. Yhdessä voimme myös lopettaa tulevaisuuttamme nakertavat koulutusleikkaukset ja ryhtyä vahvistamaan suomalaista osaamista.

Tänä keväänä on aika korvata köyhyys oikeudenmukaisuudella.

Politiikassa on kyse juuri tästä: ongelmien selättämisestä ja paremman maailman rakentamisesta. Yhdessä.

Tämä ohjelma esittelee ratkaisumme Suomen suurimpiin ongelmiin. Tänä keväänä me voimme yhdessä valita Suomelle oikeudenmukaisen suunnan ja tehdä tämän ohjelman esityksistä totta. Tule mukaan!

TÄNÄ KEVÄÄNÄ NOSTAMME IHMISIÄ KÖYHYYDESTÄ

Me elämme yhdessä maailman vauraimmista maista. Siitä huolimatta kokemus köyhyydestä on monelle jokapäiväistä. Arki täyttyy jatkuvasta sinnittelystä: miten saada rahat riittämään edes välttämättömimpään? Miten selittää lapselle, ettei hän pääse harrastuksiin yhdessä luokkatovereiden kanssa?

Meidän Suomessamme oikeus luottaa tulevaisuuteen kuuluu kaikille eikä vain harvoille. Meidän Suomessamme jokaista päätöstä tehdessä pitää muistaa kysyä, parantaako tämä varmasti myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevien hyvinvointia.

Näin korvaamme köyhyyttä oikeudenmukaisuudella:

- **Takaamme jokaiselle oikeuden päästä viikossa terveyskeskukseen maksutta**
- **Parannamme sosiaaliturvaa ja uudistamme sitä kohti perustuloa.**
- **Alennamme asumisen hintaa**

TÄNÄ KEVÄÄNÄ OTAMME NISKALENKIN ILMASTONMUUTOKSESTA

Me olemme viimeinen sukupolvi, joka voi pysäyttää ilmaston lämpenemisen. Keinot ilmastokriisiin ratkaisemiseksi ovat tiedossa, nyt tarvitaan vain päättäväisiä toimia. Tänä keväänä Suomen on aika ryhtyä tositoimiin ilmastonmuutoksen ratkaisemiseksi. Aikaa on vähän, mutta yhdessä tekemällä onnistumme.

Näin torjumme yhdessä ilmastonmuutosta:

- **Nostamme Suomen raiteille**
- **Teemme maanviljelijöistä ja metsänomistajista ilmastosankareita**
- **Ratkaisemme ilmastokriisin rakentaen samalla tasa-arvoisempaa Suomea**
- **Nopeutamme ekologista rakennemuutosta kasvattamalla tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitusta**
- **Karsimme ympäristölle haitallisia tukia reippaalla kädellä**

TÄNÄ KEVÄÄNÄ LUOMME SUOMEEN UUTTA TYÖTÄ PANOSTAMALLA OSAAMISEEN

Suomalainen työ muuttuu nopeammin kuin koskaan aikaisemmin. Suorittavia töitä siirretään maihin, joissa työstä maksetaan vähemmän kuin Suomessa. Työn muutos ei koske vain duunareita. Myös juristin, graafikon ja insinöörin korvaa yhä useammin algoritmi tai verkosta ostettava palvelu. Työntekijät jakautuvat kahteen joukkoon: yksien työstä kilpaillaan, toisten työlle ei ole ottajia. Töitä ja hyvinvointia tarjotaan niille, jotka pystyvät luomaan osaamisellaan uutta.

Tänä keväänä on aika valita, menestyykö Suomi osaamisella ja luovuudella, vai seuraammeko Sipilän hallituksen tietä kohti matalapalkkaisia töitä ja kaventuvaa hyvinvointia.

Näin luomme Suomeen työtä panostamalla osaamiseen:

- **Nostamme tutkimus-, kehitys ja innovaatiorahoituksen viiteen prosenttiin bruttokansantuotteesta**
- **Takaamme jokaiselle oikeuden opiskeluun ja opinto-ohjaukseen**
- **Autamme itsensätyöllistäjiä ja pienyrittäjiä**
- **Toteutamme tasa-arvoisen perhevapaauudistuksen**

Meidän Suomessamme vähennetään päättäväisesti köyhyyttä ja kitketään eriarvoisuutta

1. VÄHENNÄMME KÖYHYYTTÄ JA PIENITULOISUUTTA

Suomalaisella köyhyydellä on monet kasvot. Niukkuuden kanssa kamppailevat paitsi opiskelijat, eläkeläiset ja työttömät, myös monet työssäkäyvät. Köyhyys on myös sukupuolittunutta. Yhä useammat lapsetkin elävät köyhyydessä. Varallisuuserot ovat kasvaneet selvästi viime vuosina. Seitsemällä varakkaimmalla suomalaisella on jo yhtä paljon varallisuutta kuin 40 prosentilla suomalaisista yhteensä.

Keinomme köyhyyden vähentämiseksi:

Alennamme sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja. Terveyskeskusmaksusta luovutaan koko maassa. Säädetään yksi 760 euron vuosittainen maksukatto lääkkeille, terveyspalveluille ja Kelan korvaamille matkakustannuksille. Jotta kenenkään maksut eivät nouse nykyisestä, uuteen maksukattoon sisällytetään erilliset maksutokatot lääkkeille, terveyspalveluille ja matkakustannuksille.

Uudistamme sosiaaliturvaa kohti perustuloa.
Sosiaaliturva uudistetaan köyhyyden vähentämiseksi, muuttuneeseen työelämään sopivaksi sekä lannistavan byrokratian vähentämiseksi ja sukupuolten tasa-arvoa edistäväksi. Vasemmistoliiton tavoitteena on vähintään 800 euron perustulo, joka rahoitetaan veromuutoksilla. Hyvätuloisilta perustulo verotetaan pois.

Seuraavalla vaalikaudella etenemme perustulon suuntaan:

- **Parannamme heti perusturvaa hyvittämällä viime vuosina perusturvaan tehdyt leikkaukset**
- **Yhdistämme työmarkkinatuen, peruspäivärahan, vanhuuseläkeikää edeltävän kansaneläkkeen, perustason sairaus- sekä vanhempainpäivärahat, kotihoidontuen, opintorahan sekä yrittäjien starttirahan yhdeksi perusturvaksi, joka sidotaan elinkustannusindeksiin.**
- **Toteutamme aiempaa laajemman perustulokokeilun, jonka avulla tutkitaan perustulon vaikutuksia suomalaiseen työikäiseen väestöön.**
- **Lakkautamme työvoimapoliittiset karenssit ja muut työttömien rangaistukset.**
- **Korotamme perusturvaa hintojen nousua vastaavasti.**

Alennamme asumisen hintaa.
Kohtuuhintaisten asuntojen määrää kasvukeskuksissa lisätään niin, että 40

prosenttia uudisrakentamisesta on julkisesti tuettua ARA-tuotantoa. Alennetaan asumisen hintaa neljän vuoden määräaikaisella vuokrankorotusjarrulla, joka hillitsee asumisen hinnan nousua kasvukeskuksissa.

Asumistukeen käytetään moninkertaisesti enemmän valtion rahaa kuin asuntotuotantoon. Tämä suhde pitää muuttaa. Vain kohtuuhintaisilla asunnoilla saadaan asumisen hinta alas. Poistamme asunnottomuuden turvaamalla lailla jokaiselle oikeuden turvalliseen ja kohtuuhintaiseen asuntoon. Yllättävän asunnottomuuden varalle tarjotaan koko maassa riittävästi matalan kynnyksen hätämajoitustilaa.

Turvataan valtion tulot oikeudenmukaisella verotuksella.
Tuloverotuksen progressiota lisätään. Pienituloisten verotuksen keventämiseksi kunnallisverotuksen perusvähennystä nostetaan tuntuvasti niin, että valtio korvaa tulomenetykset kunnille. Vastaavasti suurituloisimpien valtion tuloveroasteikkoa kiristetään. Suomalaisten enemmistön ansiotuloverotus kevenee tai pysyy ennallaan.

Pääomatulojen verotusta uudistetaan progressiivisemmaksi ja listaamattomien yritysten omistajien kohtuuttomat osinkoverohelpotukset poistetaan. Samalla pienten pääomatulojen verotusta kevennetään. Otetaan käyttöön varallisuusvero. Suurten perintöjen ja lahjojen verotusta kiristetään, sekä selvitetään mahdollisuutta palauttaa varallisuusvero. Vakuutuskuorten, kapitalisaatiosopimusten, tiettyjen sijoitusrahastojen, holding-yhtiöiden ja muiden vastaavien omistusjärjestelyiden veroetuja karsitaan, jotta yhtiöiden osakkeiden suora omistus on yhtä kannattavaa kuin omistaminen erilaisten omaisuusjärjestelyiden kautta. Ei ole oikein, että piensijoittajat maksavat usein enemmän veroa kuin suurten omaisuuksien haltijat.

Rajoitamme aggressiivista verosuunnittelua.
Tehostamme ja teemme oikeudenmukaisemmaksi suuryritysten verotusta. Mahdollisuuksia vältellä veroja esimerkiksi keinotekoisten velka- ja korkojärjestelyiden, pöytälaatikkoyhtiöiden ja veroparatiisirakenteiden avulla rajoitetaan. Harmaan talouden kitkemiseksi laajennetaan pakollisen veronumeron käyttöä rakennusalalta majoitus- ja ravitsemusalalle, kiinteistöpalvelualalle, telakkateollisuuteen ja teknologiateollisuuteen. Tyyppihyväksyttyjen kassakoneiden käyttö tehdään pakolliseksi.

Edistetään EU:n yhteisen ja yhdistetyn yritysveropohjan käyttöönottoa sekä kattavaa julkista, maakohtaista veroraportointia. Yhteinen ja yhdistetty veropohja hillitsee tehokkaasti EU:n sisällä tapahtuvaa verovälttelyä ja -kilpailua. Julkinen veroraportointi helpottaa veronmaksun oikeellisuuden arviointia.

2. VÄHENNÄMME YKSINÄISYYTTÄ JA VAHVISTAMME YHTEISÖLLISYYTTÄ

Yksinäisyyttä on kutsuttu nykypäivän kansantaudiksi. Siitä kärsivät kaikenikäiset ja hyvin erilaisissa elämäntilanteissa olevat suomalaiset. Arvioiden mukaan 20 prosenttia suomalaisista kärsii yksinäisyydestä. Se on yleistä niin elämän alku- ja loppuvaiheissa kuin yksin elävien keski-ikäistenkin keskuudessa. Suomessa on kotitalouksista yhden hengen talouksia 43 prosenttia, neljänneksi eniten Euroopassa.

Keinomme yksinäisyyden vähentämiseksi ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi:

Takaamme kaikille nuorille harrastusmahdollisuudet.
Harrastusten kallistuminen on johtanut tilanteeseen, jossa kaikilla nuorilla ei ole varaa omaan harrastukseen. Tukemalla koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaa, kunnallista harrastusvälineiden lainaustoimintaa taiteen perusopetuksen saavutettavuutta, kuntien liikuntapalveluiden kehittämistä sekä kehittämällä seurojen tukea harrastusmaksuja alentavaan suuntaan on mahdollista taata kaikille mahdollisuus mielekkääseen harrastamiseen.

Tuemme kansalaisyhteiskuntaa.
Kansalaisyhteiskunta kantaa ison vastuun erityisesti ikäihmisten yksinäisyyden torjunnassa ja hyvinvoinnin edistämisessä. Tukemalla kansalaisjärjestöjä valtakunnallisesti ja paikallisesti edistetään myös ihmisten osallistumismahdollisuuksia ja yhteisöllisyyttä.

Lisäämme yhteisöllistä asumista ja luomme kohtaamispaikkoja.
Asuntopolitiikalla ja kaupunkisuunnittelulla voidaan vähentää yksinäisyyttä, kun ihmisille tarjotaan mahdollisuuksia yhteisölliseen asumiseen ja rakennetaan julkisiin tiloihin kaikille avoimia kohtaamispaikkoja.

Estämme koulukiusaamista.
Liian moni suomalainen nuori ja lapsi joutuu kohtaamaan kiusaamista ja ulkopuolelle jättämistä. Koulukiusaamisen vastainen työ tarvitsee valtakunnallisia resursseja ja ohjelman, joka ottaa huomioon koko koulutuksen alakoulusta korkeakouluihin. Kiva koulu -toimintamallia kehitetään julkisin varoin ja se juurrutetaan jokaiseen suomalaiseen kouluun mm. poistamalla toimintamallin lukuvuosimaksut.

3. TORJUMME LAPSIKÖYHYYTTÄ JA NUORTEN SYRJÄYTTÄMISTÄ

Köyhyys on voimakkaasti periytyvää. Lapsuudessa koettu köyhyys vaikuttaa usein pitkään aikuiselämään asti. Suomalainen hyvinvointivaltio ei ole onnistunut katkaisemaan köyhyyden kierrettä: köyhissä perheissä elää 150 000 lasta. Joka vuosi noin 10 000 suomalaisen nuoren opiskelu päättyy peruskouluun. Työn ja koulutuksen ulkopuolella on arvioitu olevan 66 000 nuorta. Alle 25-vuotiaista nuorista noin 15 prosenttia on vailla toisen asteen tutkintoa.

Keinomme nuorten köyhyyden ja syrjäyttämisen ehkäisemiseksi:

Parannamme lapsiperheiden toimeentuloa ja palveluita.
Vähennämme lapsiperheköyhyyttä korottamalla yksinhuoltajien lapsilisää ja turvaamalla lapsilisät myös toimeentulotukea saaville. Lapsella, joka asuu vuorotellen kahden vanhemman luona, pitää olla mahdollisuus kahteen viralliseen osoitteeseen. Vahvistamme lapsiperheiden palveluita, kuten kotipalvelua. Varmistamme päiväkoti- ja alakouluikäisille räätälöidyt hoitojärjestelyt iltapäivä-, viikonloppu- ja ilta-ajoille. Säädämme lastensuojeluun lakisääteisen enimmäisasiakasmitoituksen, jonka mukaan lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä voi olla vastuullaan enintään 30 lasta.

Turvaamme kaikkien oikeuden varhaiskasvatukseen.
Palautamme tasa-arvoisen oikeuden varhaiskasvatukseen kaikille lapsille ja ulotamme velvoittavan maksuttoman esiopetuksen viisivuotiaisiin lapsiin. Kehitämme oppivelvollisuutta, jotta koulun aloittaminen voidaan tehdä nykyistä joustavammin. Selvitämme myös oppivelvollisuuden varhaistamista.

Kehitämme varhaiskasvatuksen laatua pienentämällä yli kolmevuotiaiden lasten ryhmäkokoja niin, että päiväkodissa työskentelee yksi koulutettu ammattilainen seitsemää lasta kohti. Myös osa-aikaisesti päivähoidossa olevilla lapsilla on oikeus samaan määrään kasvattajia. Nostamme varhaiskasvatuksen henkilöstön palkkoja vastaamaan paremmin työn vaativuutta. Lisäämme henkilöstön sukupuolisensitiivistä koulutusta.

Teemme toisesta asteesta maksuttoman ja otamme käyttöön koulutustakuun.
Pidennämme oppivelvollisuusikää 18 vuoteen ja ulotamme oppivelvollisuuden toiselle asteelle. Yhdistettynä maksuttomiin oppimateriaaleihin tämä ehkäisee tehokkaasti koulutuksen ulkopuolelle jäämistä ja opintojen keskeyttämistä. Takaamme jokaiselle nuorelle paikan lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, oppisopimuskoulutuksessa tai VALMA-koulutuksessa.

Parannamme mielenterveyspalveluita.
Nopeutamme pääsyä mielenterveyspalveluihin ja turvaamme riittävän määrän psykologeja, terveydenhoitajia ja kuraattoreita päiväkodeissa, peruskoulussa ja toisella asteella. Matalan kynnyksen palveluihin panostaminen on paras tapa tukea nuoria ennaltaehkäisevästi.

Estämme pikavippien aiheuttamaa ylivelkaantumista ja maksuhäiriöitä.
Kiellämme pikavippien mainostamisen. Kuluttajaluottojen korkokatto laajennetaan koskemaan kaikkia luottoja niiden suuruudesta riippumatta, ja vakuudettomille kulutusluotoille määrätään kustannuskatto. Muutamme lakia niin, että maksuhäiriömerkinnät poistetaan luottotietorekisteristä aina kun velka on suoritettu tai velan peruste on poistunut. Sosiaalista luototusta tulee tarjota koko maassa.

Nuorisotyön resurssit kuntoon.
Nuorisotyön ammattilaiset tekevät Suomessa vaikuttavaa työtä nuorten syrjäyttämistä vastaan, usein hyvin niukoilla resursseilla. Etsivä nuorisotyö, ohjaamot ja nuorten työpajat muodostavat tärkeän nuorisotyön kokonaisuuden, joka ohjaa ja tukee elämän vaikeissa paikoissa. Seuraavalla vaalikaudella nuorisotyön resursseja parannetaan.

4. EHKÄISEMME ALUEIDEN ERIARVOISTUMISTA

Suomi kaupungistuu edelleen, mikä näkyy alueiden ja maakuntien sisäisenä ja niiden välisenä eriytymisenä. Suurten etäisyyksien paikkakunnilla lähipalvelut vähenevät ja kiinteistöjen arvot laskevat, kasvukeskuksissa kipuillaan ylikorkeiden vuokrien ja työvoimapulan kanssa. Myös alueiden sisäiset erot ovat suuria. Maakuntien keskuskaupungit kasvavat, mutta reuna-alueet kärsivät väestökadosta ja lapsiperheiden poismuutosta. Isoissa kaupungeissa eri kaupunginosat eriytyvät, kun asumisen kalleus ja huono asuntopolitiikka ajavat pienituloiset pois keskustoista.

Keinomme alueiden eriarvoisuuden vähentämiseksi:

Säilytämme riittävät erikoissairaanhoidon palvelut ympäri Suomea.
Juha Sipilän hallituksen keskittämisasetus sekä 350 miljoonan säästöt erikoissairaanhoitoon ovat aiheuttaneet perusteettomia toimintojen alasajoja monissa aluesairaaloissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa turvataan oikeus päättää alueellisesti erikoissairaanhoidon työnjaosta, potilasturvallisuus ja kustannustehokkuus huomioiden.

Turvaamme mahdollisuuden korkeakoulutukseen jokaisessa maakunnassa.
Koulutus on keskeisessä roolissa, niin eri alueiden työvoiman saatavuuden ja työllisyyden kuin nuorten hyvinvoinnin näkökulmista. Jokaisessa Suomen maakunnassa täytyy olla yliopisto tai ammattikorkeakoulu. Myös ammatillinen koulutus ja koulutuspaikkojen riittävä tarjonta on keskeistä aluepolitiikan näkökulmasta.

Pidämme huolta tiestöstämme.
Suomen kaltaisessa maantieteellisesti suuressa mutta harvaan asutussa maassa tieverkoston kunto on tärkeää, niin elinkeinoelämän kuin kansalaisten arjen sujuvuuden kannalta. Kertyneen korjausvelan vähentämiseksi tieverkoston kunnossapidon rahoitus nostetaan parlamentaarisen työryhmän esittämälle tasolle.

Tuemme lähipäiväkoteja ja -kouluja tarpeita vastaavasti.
Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentaminen sekä lähipäiväkoti- ja lähikouluperiaatteen vahvistaminen ehkäisevät parhaiten alueiden eriytymistä kasvukeskuksissa.

5. TOIMIMME TYÖTTÖMYYDEN JA TYÖVOIMAPULAN RATKAISEMISEKSI

Suomalaisen työvoimapolitiikan epäonnistumista kuvastaa hyvin tilanne, jossa maassa on samaan aikaan korkea rakenteellinen työttömyys ja työvoimapula. Moniin töihin ei löydy osaavia tekijöitä ja samanaikaisesti sadattuhannet suomalaiset ovat vailla työpaikkaa. Väestön vanheneminen kasvattaa työvoiman tarvetta tulevaisuudessa. Työttömyysturvan leikkaukset ovat pahentaneet työttömien taloudellista ahdinkoa samaan aikaan, kun palvelut ovat riittämättömällä tasolla.

Keinomme työttömyyden ja työvoimapulan lieventämiseksi:

Takaamme pitkäaikaistyöttömille oikeuden työhön.
Säädämme ensimmäisenä askeleena kaikille yli 24 kuukautta työttömänä olleille subjektiivisen oikeuden palkkatuettuun työhön yrityksissä, kunnissa tai kolmannella sektorilla. Palkkatuen käyttöä yrityksissä helpotetaan ja viime kädessä julkinen tai kolmas sektori tarjoaa palkkatukityön vaikeasti työllistyville.

Takaamme myös jokaiselle työttömälle oikeuden oppia.
Työn vaihtoehtona ei pidä nähdä työttömyyttä. Takaamme kaikille työttömille työnhakijoille oikeuden omaehtoiseen opiskeluun.

Perumme aktiivimallin ja luovumme työvoimapoliittisista karensseista.
Helpotamme työn vastaanottamista purkamalla sosiaaliturvan byrokratialoukkuja. Mahdollistamme työtulojen ja sosiaaliturvan joustavan yhdistämisen sekä luovumme byrokraattisesta aktiivimallista ja työvoimapoliittisista karensseista.

Nostamme ulosoton suojaosaa.
Helpotamme ulosottoon ja velkavankeuteen ajautuneiden tilannetta niin, että palkasta käteen jäävä summa aidosti palkitsee työnteosta. Nostamme suojaosan ilman elatuskorotusta nykyisestä 672 eurosta vähintään 800 euroon kuussa. Samalla elatuskorotus säilytetään nykytasolla.

Parannamme osatyökykyisten tukea ja helpotamme työkyvyttömien pääsyä eläkkeelle.
On arvioitu, että suuri osa pitkäaikaistyöttömistä on joko osatyökykyisiä tai työkyvyttömiä. Suomessa tarvitaan kokonaisvaltainen työkykyohjelma. Kehitämme osatyökykyisten tuen ja palveluiden laatua ja luovumme samalla sosiaaliturvan rangaistuksista. Työkyvyttömien pitkäaikaistyöttömien eläkkeelle pääsyä pitää helpottaa. Kuntouttavaan työtoimintaan ei ohjata ihmisiä, jotka eivät tarvitse kuntoutusta. Kuntouttavan työtoiminnan laatua parannetaan.

Lisäämme muuntokoulutusta.
Valtio panostaa yhdessä paikallisten koulutusjärjestäjien kanssa muuntokoulutusohjelmiin niillä alueilla, joissa työvoimapula on suurin. Ammatillisen koulutuksen resurssit ovat keskeisessä roolissa myös työvoimapulaan vastaamisessa.

Teemme työlupien käsittelystä nopeampaa ja työehtojen valvonnasta parempaa.
EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevien työntekijöiden työlupaprosessit kestävät tällä hetkellä pahimmillaan lähes vuoden. Nopeutamme työlupaprosesseja lisäämällä ELY-keskusten resursseja. Samalla vahvistamme ulkomaalaisen työvoiman työehtojen ennakko- ja jälkikäteisvalvontaa muun muassa luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuksia parantamalla.

6. VASTAAMME VANHUSTENHUOLLON KRIISIIN JA KAVENNAMME TERVEYSEROJA

Suomi vanhenee ja yli 75-vuotiaiden määrä kaksinkertaistuu vuoteen 2035 mennessä. Syntyvyys laskee ja ihmiset elävät yhä pidempään. Vanhustenhuollon tarpeen kasvu näkyy jo, mutta siihen ei ole varattu riittäviä resursseja. Palvelurakenteiden muuttaminen yhdistettynä niukkoihin resursseihin on johtanut tilanteeseen, jossa huonokuntoiset ikäihmiset asuvat kodeissaan eikä kotihoidossa ole tarpeeksi työntekijöitä. Resursseja tarvitaan myös terveydenhuoltoon, sillä liian pitkät terveyskeskusjonot ja ylisuuret asiakasmaksut aiheuttavat terveyseroja.

Keinomme vanhustenhuollon parantamiseksi ja terveyserojen kaventamiseksi:

Takaamme jokaiselle oikeuden päästä terveyskeskukseen viikossa maksutta.
Muutamme hoitotakuuta ja ohjaamme terveyskeskuksiin lisää resursseja, jotta jokainen pääsee kiireettömissä tapauksissa korkeintaan viikossa terveyskeskuslääkärin vastaanotolle. Terveyskeskusmaksuista luovutaan koko maassa.

Lisäämme hoitajia vanhusten palveluihin.
Parannamme hoitajamitoitusta niin, että hoitajien määrä vastaa vanhusten hoidon tarvetta. Teemme hoitajamitoituksesta velvoittavan kirjaamalla sen vanhuspalvelulakiin ja velvoitamme kunnat noudattamaan vanhuspalvelulakia erityisesti hoitosuunnitelman laatimisen ja sen noudattamisen osalta.

Omaishoitajat ovat olennainen osa vanhustenhuoltoa. Heidän asemansa vaihtelee kunnittain eivätkä omaishoitajat ole yhdenvertaisessa asemassa. Vahvistamme omaishoitajien asemaa ja varmistamme, että omaishoitajat saavat riittävän taloudellisen ja muun tuen työlleen asuinpaikasta riippumatta.

Perustamme vanhusasiainvaltuutetun viran.
Suomeen perustetaan vanhusasiainvaltuutetun virka valvomaan ikäihmisten palveluiden toteutumista sekä kirittämään lainsäädäntötyötä. Vanhusasiainvaltuutetun tehtävä olisi toimia niin valvojana, epäkohtien raportoijana kuin palveluiden kehittäjänä.

Tuomme vanhuspalveluihin vaihtoehtoja, valinnanvapautta ja laatua.

Vanhusten heitteillejättö kotihoidon nimissä on lopetettava ja huonokuntoisten sekä yksinäisyydestä kärsivien on päästävä halutessaan palveluasumiseen tai yhteisölliseen asumiseen. Palvelutaloihin ja kotihoitoon on lisättävä tuntuvasti työntekijöitä, ja heidän vähimmäismääränsä sekä ammattipätevyytensä taso on määriteltävä. Vanhuspalveluiden maksujen pitää olla oikeudenmukaisia ja maksukriteerien yhdenmukaisia koko maassa.

Laitamme yksityistämisen sijaan palveluketjut kuntoon.
Sote-uudistuksessa palataan Sipilän hallitusta edeltäneelle parlamentaarisen yhteistyön linjalle ja rakennetaan alueellinen sote-palvelujen kokonaisuudesta – niin palvelujen järjestämisestä kuin tuotannostakin – vastaava hallinto. Sen jälkeen monikanavarahoitus yhdistetään yhdeksi tasa-arvoa ja vaikuttavuutta edistäväksi kokonaisuudeksi. Näin voidaan parantaa palveluiden laatua ja monipuolisuutta sekä kehittää niitä.

Torjumme eläkeläisköyhyyttä.
Eläkeläisköyhyys on Suomessa merkittävä ongelma. Ikäihmisten toimeentuloon vaikuttavat niin Sipilän hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset kuin sosiaali- ja terveydenhuollon ylisuuret asiakasmaksut. Eläkeläisköyhyyttä on torjuttava korottamalla takuu- ja kansaneläkettä sekä asiakasmaksuja alentamalla.

7. VAHVISTAMME IHMISOIKEUKSIA KANSALLISESTI

Suomen ihmisoikeuspolitiikassa on paljon parannettavaa. Suomi on yksi Euroopan väkivaltaisimmista maista naisille, ja fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kokemuksia on aivan liian monella. Sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuin että Euroopan komissio ovat todenneet, että lisääntymiskyvyttömyyden vaatiminen sukupuolen juridisen vahvistamisen edellytyksenä on ihmisoikeusloukkaus. Silti tämä edellytys sisältyy edelleen Suomen translakiin. Useat YK:n jäsenvaltiot kehottivat YK:n yleismaailmallisessa määräaikaistarkastelussa Suomea poistamaan lisääntymiskyvyttömyysvaatimuksen.

Keinomme ihmisoikeusperustaisen politiikan vahvistamiseksi:

Vahvistamme saamelaisten oikeuksia.
Ratifioimme alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan ILO 169 –yleissopimuksen. Tämä vahvistaa saamelaisten oikeuksia, oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin sekä vaikutusvaltaa muun muassa maankäyttöä koskevissa kysymyksissä.

Vahvistamme vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeutta.
Vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus, ihmisoikeudet, yhdenvertaisuus, esteettömyys ja saavutettavuus on huomioitava kaikessa päätöksenteossa. Vammaisten ihmisten elinikäisiä palveluita ei saa kilpailuttaa. YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksen on toteuduttava Suomessa täysimääräisesti.

Uudistamme translain itsemääräämisoikeuden pohjalta.
Suomen ihmisoikeuksia loukkaava translaki on häpeällinen. Translaki uudistetaan kokonaisuudessaan itsemääräämisoikeuden pohjalta, ja vaatimukset muun muassa lisääntymiskyvyttömyydestä poistetaan.

Huolehdimme laadukkaasta ja luotettavasta turvapaikkaprosessista.
Jokaisen ihmisen on voitava luottaa siihen, että turvapaikkaprosessi noudattaa oikeusvaltion periaatteita ja että hakijan suojelun tarve selvitetään luotettavasti. Turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan tehdyt heikennykset perutaan. Riittävä oikeusapu ja valitusoikeus ovat tärkeitä oikeusturvan kannalta.

Edistämme hyviä väestösuhteita.
Vihapuhetta, rasismia ja syrjintää ehkäistään suunnitelmallisella, poikkihallinnollisella työllä yhteiskunnan eri tasoilla, kuten koulutuksessa, työmarkkinoilla ja viranomaistoiminnassa. Vastakkainasettelua torjutaan eriarvoisuutta vähentämällä.

Lisäämme lähisuhdeväkivallan ja seksuaalirikosten ehkäisemisen resursseja.
Seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisemiseksi ja vähentämiseksi tehdään valtakunnallinen toimenpideohjelma. Seksuaalirikoslainsäädäntöä täytyy uudistaa muun muassa lisäämällä suostumuksen puute raiskauksen tunnusmerkistöön. Seksuaalista väkivaltaa kokeneiden tukikeskuksia ja matalan kynnyksen palveluita pitää perustaa koko maahan, ja turvakotipaikkojen määrä pitää nostaa Euroopan neuvoston edellyttämälle tasolle.

Pakkosteriloiduille anteeksipyyntö ja korvaus.
Suomessa pakkosterilisoitiin 7500 ihmistä vuosina 1935–1970. Vammaisia ihmisiä, mielisairaita ja romaneja pakotettiin sterilisaatioon “rotuhygieenisin” perustein. Pakkosterilisaation uhrit ovat esittäneet toiveen anteeksipyynnöstä. Suomen valtio ei ole käsitellyt asiaa eikä arvioinut toimintaansa. Ruotsissa valtio on pyytänyt pakkosterilisoiduilta anteeksi ja maksanut korvauksia. Suomen valtion tulee pyytää anteeksi pakkosterilisoiduilta ja maksaa aiheuttamastaan kärsimyksestä korvaus pakkosterilisaation uhreille.

Huumeiden haittojen vähentäminen samanarvoiseksi tavoitteeksi rikoskontrollin rinnalle.
Jatkuvasti muuttuva huumausainetilanne vaatii uusien päihdetyön muotojen kokeilemista ja käyttöönottoa. Huumausainelainsäädännön rikoskontrollipainotteisuus kuitenkin rajoittaa uusien haittojen vähentämisen keinojen kokeilemista. Tämä luo tarpeettoman vastakkainasettelun poliisin työn ja haittoja vähentävän työn välille. Vastakkainasettelun purkamiseksi huumausainelain tarkoitukseen tulee lisätä käytön haittojen vähentäminen ja huumausainelain yleiskieltojen poikkeuksiin tulee lisätä luvan varainen haittoja vähentävä työ.

Meidän Suomessamme ilmastonmuutosta torjutaan päättäväisesti

8. ILMASTONMUUTOS RATKAISTAAN YHDESSÄ

Ilmaston lämpeneminen vaikuttaa ihmisten elinoloihin kaikkialla maailmassa. Mikäli ilmaston lämpenemistä ei onnistuta rajoittamaan korkeintaan puoleentoista asteeseen, aiheuttavat sekä kuivuus että merenpinnan nousu, äärimmäisten sääilmiöiden yleistyminen ja rajut metsäpalot suurta inhimillistä hätää sekä taloudellisia kustannuksia ympäri maailman. Ilmastokriisin ratkaiseminen on kaikkien yhteinen vastuu, ja tuleva vuosikymmen on siinä keskeisessä roolissa.

Toimemme ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja päästöjen vähentämiseksi:

Teemme Suomesta hiilinegatiivisen 2030-luvun alkuun mennessä.
Seuraavassa hallitusohjelmassa Suomi tavoittelee hiilinegatiivisuutta 2030-luvun alkuun mennessä. Se edellyttää ilmastopäästöjen merkittävää vähentämistä, hiilinielujen kasvattamista sekä yhteiskunnan rahavirtojen ohjaamista tukemaan tätä siirtymää.

Nostamme Suomen raiteille.
Panostamme rataverkon peruskorjaukseen ja ratapihoihin – näin matkustusajat lyhenevät ja raideliikenteen palvelutaso paranee. Luomme vaalikauden ylittävän investointisuunnitelman uusille raidehankkeille. Tavoitteemme on nopeuttaa Helsingistä länteen, pohjoiseen ja itään suuntautuvia yhteyksiä merkittävästi. Rakennamme uusia raideyhteyksiä ja parannamme linja-autoliikennettä siellä missä raiteita ei vielä ole. Kannatamme myös tavaraliikenteen rataveron poistamista, jotta saamme tavarankuljetusta siirrettyä raiteille entisestään.

Teemme liikenteestä päästöttömän vuoteen 2045 mennessä – sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.
Tavoitteemme on tehdä liikenteestä päästötöntä vuoteen 2045 mennessä. Panostamme joukkoliikenteen palvelutasoon kaikissa asutuskeskuksissa, ja selvitämme ruuhkamaksujen käyttöönottoa pääkaupunkiseudulla. Autokannan sähköistämistä tuetaan latausverkkoa kehittämällä ja sähköistämällä työsuhdeautot. Tuemme pienituloisten mahdollisuuksia muuttaa bensiini- ja diesel-autoja biokaasu- tai etanolikäyttöisiksi. Auto- ja ajoneuvoverotusta kehitetään niin, että verotus suosii vähäpäästöisiä autoja.

Luovumme fossiilisista polttoaineista.
Luomme aikataulun fossiilisista polttoaineista irtautumiselle energiantuotannossa. Kivihiilestä luovutaan vuonna 2025, ja turpeen käyttöä vähennetään päästökaupan ja verotuksen avulla niin, että turpeen energiakäyttö loppuu 2030-luvun alussa. Polttoöljyn energiakäytöstä luovutaan 2030-luvulla. Koska maakaasu on hiiltä ja öljyä vähäpäästöisempää ja puhtaampaa, se säilytetään viimeisenä fossiilisena polttoaineena, mutta siitäkin luovutaan viimeistään 2040-luvun alussa.

Teemme maanviljelijöistä ja metsänomistajista ilmastosankareita.
Maa- ja metsätalous ovat ratkaisevassa roolissa hiilinielujen kasvattamisessa. Luomme metsänomistajille kannustinjärjestelmän, joka palkitsee hakkuiden lykkäämisestä – eli hiilinielun vahvistamisesta. Järeämmästä puusta saa paremman hinnan, joten vaikka tulot viivästyvät ja osa kannustimesta perittäisiin verotuksessa takaisin, saisi metsänomistaja kuitenkin taloudellisen hyödyn hiilivaraston kasvattamisesta. Myös maaperän hiilensidontaa parannetaan. Tämä tapahtuu maan multavuutta parantamalla – se paitsi sitoo hiiltä, myös parantaa metsän ja viljelyskavien kasvua, sekä vähentää lannoituksen tarvetta. Lisäksi paikalliseen kiertoon perustuvat bioenergiaratkaisut lisäävät sekä energia- että ravinneomavaraisuutta.

Teemme puurakentamisesta kärkihankkeen ja laitamme sisäilmaongelmat kuntoon.
Sillä, mitä Suomessa kaadetulla puulla tehdään, on väliä niin ilmaston kuin kansantalouden kannalta. Puutuotteiden jalostusarvon nostaminen on kansantaloudellisesti järkevää. Puurakentamisen edistäminen on myös ilmaston kannalta kannatettavaa – hiilivarasto säilyy, kun puuta käytetään rakennusmateriaalina. Laadukas puurakentaminen on myös hyvä tapa torjua sisäilmaongelmia. Nostamme seuraavalla vaalikaudella puurakentamisen kansalliseksi kärkihankkeeksi, ja edistämme puurakentamista muun muassa uudistamalla rakennusmääräyksiä.

Karsimme ympäristölle haitallisia tukia reippaalla kädellä.
Ympäristölle haitallisia tukia ohjataan hyödylliseen käyttöön vähintään 500 miljoonalla. Tämä tarkoittaa esimerkiksi seuraavia uudistuksia:

- **Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoimisesta teollisuudelle luovutaan.**
- **Kohtuullistetaan energiaintensiivisen teollisuuden ja maatalouden energiaveron palautuksia, ja tuetaan uusiutuvan energian käyttöä ja energiatehokkuuden parantamista.**
- **Kaivokset siirretään ylempään sähköverokantaan.**
- **Korotetaan turpeen verotusta.**
- **Nostetaan yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon kivihiilen verotusta, ja vauhditetaan kivihiilestä luopumista.**

Ratkaisemme ilmastonmuutoksen sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.
Ilmastonmuutosta pitää hillitä sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Saastuttaja maksaa -periaatteen toteuttamisen pitää näkyä myös niin, että suurituloiset kantavat pienituloisia suuremman taloudellisen vastuun. Lentoveron avulla ohjaamme ilmastonmuutosten kustannuksia erityisesti suurituloisille paljon lentäville. Energiaremonttituella tuemme maaseudun pienituloisia oman kiinteistön lämmitysjärjestelmän uudistamisessa. Luomme Suomeen kestävän siirtymän ohjelman, jolla turvaamme työntekijöiden mahdollisuudet uudelleenkouluttautumiseen ja alanvaihtoon.

9. SUOJELEMME LUONNON MONIMUOTOISUUTTA

Ilmastonmuutoksen rinnalla maailmassa on käynnissä kuudes sukupuuttoaalto. Ilmasto ja luonnon monimuotoisuus kytkeytyvät toisiinsa voimakkaasti. Monimuotoinen luonto pystyy paremmin sopeutumaan muuttuvaan ilmastoon, mutta negatiivinen kytkös on vielä voimakkaampi: kun metsää kaadetaan, hävitetään samalla sekä monien lajien koti ja elinmahdollisuudet että ilmastonmuutokselta suojeleva hiilivarasto. Tämä pätee niin pohjoisissa havumetsissä kuin tropiikin sademetsissä. Itseään ruokkiva noidankehä tapahtuu sekä merissä että maalla.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi:

Rakennamme vahvan ja riippumattoman ympäristöhallinnon.
Yhtä keskeistä kuin luonnon monimuotoisuutta edistävät ohjelmat ja hyvä lainsäädäntö on vahva, riittävästi resursoitu ja riippumaton ympäristöhallinto. Ympäristöhallinto valvoo lainsäädännön toteutumista ja estää ympäristölle haitalliset suunnitelmat. Ympäristöhallinnon toimintaedellytykset turvataan vahvistamalla alue- ja valtakunnan tason valvontaa, palauttamalla valitusoikeus ja antamalla yleinen ympäristöedun valvonta erillisen viranomaistahon vastuulle.

Uudistamme suomalaisen kaivoslainsäädännön.
Säädämme lain siitä, että kaivoksista louhittavat maaperän rikkaudet kuuluvat lähtökohtaisesti kansalaisille ja yhteiskunnalle. Kaivostoimintaa harjoittavien yritysten on maksettava riittävä korvaus kansallisomaisuutemme hyödyntämisestä ja ympäristöhaittojen aiheuttamisesta. Kunnille säädetään yksiselitteinen oikeus päättää kaivostoiminnan sallimisesta ja kieltämisestä alueellaan. Lisäksi malminetsintä luonnonsuojelualueella lopetetaan, ja louhitusta malmista maksetaan yhteiskunnalle korvausta veron kautta. Ympäristövaikutusten arvioimisen menettelyä muutetaan niin, että valtio vastaa arvioinnista, mutta sen maksaa kaivostoiminnan harjoittaja. Kaivostoiminnan sosiaalinen toimilupa muutetaan kaivosyhtiötä velvoittavaksi: kaivospaikkakunnan tulevaisuus turvataan rahastoimalla sen varalta, että kaivostoiminta loppuu tai kaivosyhtiö ajautuu konkurssiin. Kulttuuristen vähemmistöryhmien ja uskonnollisten yhteisöjen erityiskysymykset on otettava huomioon kaikessa niiden toimintaan vaikuttaviin kaivoksiin liittyvässä päätöksenteossa.

Laitamme metsien ja soiden suojeluohjelmat kuntoon.
Suot ovat Suomen tärkein hiilivarasto ja tärkeitä myös luonnon monimuotoisuuden kannalta. Seuraavalla vaalikaudella päivitämme ja toteutamme soidensuojeluohjelman, nostamme metsien suojeluasteen Etelä-Suomessa vähintään 10 prosenttiin ja palautamme Metso-ohjelman rahoituksen riittävälle tasolle. Metsien hakkuumäärät pidetään sellaisina, että luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja metsien muut käyttömuodot ovat mahdollisia. Tämä on mahdollista toteuttaa valtion omistamissa talousmetsissä laskemalla Metsähallituksen tuloutustavoitteita. Metsätalouden tuet uudistetaan niin, että ne kannustavat monipuolisiin metsänhoitomenetelmiin, kuten jatkuvan kasvatuksen menetelmään.

Edistämme kasvisruokailua ja vahvistamme eläinten oikeuksia.
Laaditaan kansallinen ilmastoruoka-ohjelma, joka tähtää lihankulutuksen vähentämiseen sekä ymmärryksen lisäämiseen ruoantuotannosta. Siirrytään julkisissa hankinnoissa ja ruokailuissa kasvispainotteiseen lähiruokaan. Lihan, kananmunien ja maidon osalta kuntia ohjataan suosimaan suomalaista luomutuotantoa. Uudistetaan eläinlakia tukemaan tuotantoeläinten lajityypillistä käyttäytymistä. Kielletään eläinten liikkumista voimakkaasti rajoittavat emakkohäkit sekä siirtymäajan jälkeen myös maidontuotannossa parsinavetat.

Meidän Suomessamme luodaan työtä panostamalla osaamiseen

10. VASTAAMME TYÖN MURROKSEEN JA YHÄ NOPEAMPAAN TEKNOLOGISEEN KEHITYKSEEN

Työn ja työelämän muutosta kiihdyttävät tällä hetkellä teknologian nopea kehitys ja työmarkkinoiden kansainvälistyminen. Teknologian kehittyminen hävittää työpaikkoja ja luo uusia, sekä muuttaa eri työnkuvien ja ammattien sisältöjä ja vaatimuksia. Mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen ja osaamisen päivittämiseen on paras vakuutus työttömyyttä vastaan muuttuvilla työmarkkinoilla. Samalla korostuu myös osaamisen, tutkimuksen ja tuotekehityksen elinkeinopoliittinen merkitys. Suomi pärjää globaalissa kilpailussa panostamalla osaamiseen, ei palkkoja alentamalla.

Takaamme jokaiselle oikeuden opiskeluun ja opinto-ohjaukseen.
Mahdollistamme omaehtoisen opiskelun työttömyysturvalla, ja otamme käyttöön osa-aikaisten työntekijöiden opintosetelit. Työn ohessa opiskeleville turvaamme oikeuden työajan lyhentämiseen. Työajan lyhennys voidaan toteuttaa esimerkiksi nelipäiväisenä työviikkona. Kehitämme muuntokoulutuksia, jotka tukevat sekä yksilöiden että elinkeinorakenteen kehittymistä sekä avointa ammatillista toisen asteen koulutusta.

Luomme avoimen data- ja digityökalupakin.
Edistämme avoimen datan, avoimen lähdekoodin sekä avoimien rajapintojen luomista ja hyödyntämistä kaikkialla yhteiskunnassa. Rakennamme pienten yritysten ja itsensätyöllistäjien käyttöön avoimella lähdekoodilla toteutetun ilmaisen digitaalisen työkalupakin, jonka kautta pienyrittäjät saisivat esimerkiksi taloushallintoon ja palkanmaksuun tarvittavan ohjelmiston käyttöönsä.

Parannamme itsensätyöllistäjien ja pienyrittäjien asemaa.
Tuemme kotimaisia pienyrittäjiä nostamalla arvonlisäverollisen myynnin alarajaa 30 000 euroon. Pienyrittäjien ja itsensätyöllistäjien sosiaaliturvaa parannetaan ottamalla käyttöön työttömyysturvan ennakkopäätösjärjestelmä ja yhdistelmävakuutus. Muutetaan kilpailulainsäädäntöä niin, että se mahdollistaa itsensätyöllistäjien kollektiivisen neuvotteluoikeuden.

Toteutamme taiteen prosenttiperiaatteen.
Taiteen ja kulttuurin rahoitusosuus nostetaan prosenttiin valtion budjetista. Lisärahoituksella on mahdollista korvata henkilöstöön kohdistuvat leikkaukset sekä rahoittaa pitkään valmisteltua kulttuurin valtionosuusuudistusta ja siten varmistaa sen läpimeno.

Toteutetaan kulttuurin valtionosuusuudistus ja sen tavoitteet valtionosuusjärjestelmän joustavuudesta ja uusien taiteenalojen rahoituksen piiriin pääsystä aluepoliittisesti tasa-arvoisella ja kestävällä tavalla, mikä edellyttää rahoituksen lisäämistä. Valtion taiteilija-apuraha ja siihen sidottu verovapaan apurahan määrä on korotetaan 30 000 euroon vuodessa. Apurahan määrän on jatkossa seurattava valtion palkansaajien säännöllisen ansiotason kehitystä. Apurahojen korotuksen yhteydessä on tarkasteltava MELA-maksun toimivuutta.

Taiteen prosenttiperiaatetta rakennetussa ympäristössä ja sote-toiminnassa kehitetään edelleen taiteen saavutettavuuden varmistamiseksi.

Velvoitamme julkisen sektorin teettämään taiteen ja kulttuurin alan työt palkkatyönä, aidoilla työosuuskunnilla tai tilaamaan ne y-tunnukselliselta yritykseltä. Rakennamme julkisrahoitteisten toimijoiden rahoitusehtoihin mekanismin, joka estää työn teettämisen palkkatyösuhteen ulkopuolella keinotekoisesti työkorvauksilla tai laskuttamalla. Lisärahoituksella on mahdollista korvata henkilöstöön kohdistuvat leikkaukset sekä rahoittaa pitkään valmisteltua kulttuurin valtionosuusuudistusta ja siten varmistaa sen läpimeno.

Nostamme tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden rahoituksen maailman huipputasolle.
Asetetaan tavoitteeksi tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoituksen (TKI) nostaminen viiteen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Julkisen rahoituksen osuuden on oltava vähintään yksi prosentti, mikä edellyttää lisäpanostuksia tieteen ja korkeakoulujen perusrahoitukseen sekä yritysten TKI-tukiin.

11. VÄHENNÄMME TYÖELÄMÄN EPÄVARMUUTTA JA STRESSIÄ

Samaan aikaan, kun maassa on hälyttävän korkea työttömyys, kärsii moni työelämässä oleva uupumuksesta ja stressistä. Epävarmat työehdot ja pätkätyösuhteet tekevät toimeentulosta epäsäännöllistä ja vaikeuttavat tulevaisuuden suunnittelua. Mahdollisuudet työelämäjoustoihin sekä työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseksi vaikuttavat monien suomalaisten päätöksiin lasten saamisesta.

Teemme tasa-arvoisen perhevapaauudistuksen 6+6+6-mallin mukaan.
Mahdollistetaan perhevapaiden tasaisempi jakaminen: 6+6+6-malli antaa mahdollisuuden kuuden kuukauden ansiosidonnaiselle perhevapaajaksolle kummallekin vanhemmalle, jonka lisäksi vanhemmat saavat vapaasti päättää, miten kolmannen jakson vapaita jaetaan. Ketään ei pakoteta mihinkään, mutta valinnanvapaus ja tasa-arvo paranevat. Perhevapaiden ja työelämän sopimusten tulee kohdella adoptioperheitä samoin kuin perheitä, joihin syntyy lapsi.

Edistämme palkkatasa-arvoa alojen ja sukupuolten välillä.
Toteutamme kunnianhimoisen palkkatasa-arvo-ohjelman, jossa matalapalkka-aloille tehdään muita suurempia korotuksia (ns. tasa-arvoerät) ja palkka-avoimuutta edistetään takaamalla luottamushenkilöille riittävät tiedonsaantioikeudet. Luodaan palkkaeroja anonyymisti seuraava tietokanta, josta saatava tieto mahdollistaa sukupuolten välisten palkkaerojen korjaamisen. Sukupuolivaikutusten seuraavan arvioinnin (suvaus) rinnalla suoritetaan työmuodosta johtuva vaikutusarviointi työn hinnanmuodostukseen määräaikaisen ja osa-aikaisen työllistymisen sekä itsensä työllistämisen osalta. Tasa-arvovaltuutetun toimintaan lisätään resursseja.

Toteutamme lyhyemmän työajan kokeilun ja uudistamme vuorotteluvapaat.
Toteutetaan rajattu joustavan työajan kokeilu, jossa työaikaa lyhennetään 30 tuntiin viikossa erilaisilla työaika- ja palkkamalleilla sekä yrityksissä että julkisella sektorilla. Uudistetaan vuorotteluvapaajärjestelmä. Vuorotteluvapaan hyödyntäminen täytyy olla mahdollista 10 vuotta töissä olleille. Vuorotteluvapaan ajaksi on voitava palkata kuka tahansa tehtävään soveltuva henkilö, joka on jäänyt aidosti työttömäksi.

Teemme alipalkkauksesta lain vastaista ja säädämme lakisääteisen minimipalkan.
Ihmisellä pitää olla oikeus tulla toimeen palkallaan. Työehtosopimuksia vahvistetaan säätämällä niiden rinnalle laki vähimmäispalkasta. Alipakkaus kriminalisoidaan petoksen tunnusmerkistöä muuttamalla.

Takaamme ay-liikkeelle kanneoikeuden ja mahdollistamme itsensätyöllistäjien kollektiivisen neuvotteluoikeuden.
Annetaan ammattiliitoille kanneoikeus ja vahvistetaan luottamushenkilöiden toimintaedellytyksiä ja tiedonsaantia. Yksittäiselle työntekijälle on hyödyllistä, ettei hän joudu olemaan yksin riitatilanteessa työnantajaa vastaan vaan että ammattiliitto voi ajaa hänen asiaansa. Muutetaan kilpailulainsäädäntöä niin, että se mahdollistaa itsensätyöllistäjien kollektiivisen neuvotteluoikeuden ja työsopimuslain soveltamisalaa laajennetaan palkansaajiin rinnastettaviin itsensätyöllistäjiin.

Edistämme paikallista sopimista ja avaamme yt-lakia.
Säädetään työntekijöiden myötämäärämisoikeudesta työpaikan muutostilanteessa uudistamalla yhteistoimintalaki ja laajennetaan neuvotteluvelvollisuus myös alle 20 työntekijän yrityksiin. Paikallista sopimista edistetään työehtosopimuspohjaisesti niin, että sopiminen tapahtuu järjestäytyneen työntekijäosapuolen kanssa.

12. PARANNAMME TIETEEN ARVOSTUSTA JA KORKEAKOULUTUKSEN RAHOITUSTA

Juha Sipilän hallituksen aikana suomalaiseen tutkimukseen ja korkeakoulujen rahoitukseen on kohdistettu leikkauksia, joilla on ollut vakavia seurauksia suomalaiselle tieteelle ja tieteen tekijöiden asemaan. Tutkijat sinnittelevät pätkätyösuhteissa epävarman rahoituksen turvin, ja viimeisten vuosien aikana monet tieteentekijät ovat jättäneet Suomen. Vuonna 2009 hyväksytyn yliopistolain seurauksia käsittelevissä tutkimuksissa on myös käynyt ilmi, että korkeakoulujen työilmapiirit ja henkilöstön vaikutusmahdollisuudet ovat heikentyneet huolestuttavan paljon.

Turvaamme korkeakoulutuksen riittävän, avoimen ja vakaan julkisen rahoituksen.
Palautamme yliopisto- ja ammattikorkeakouluindeksit osaksi rahoitusta ja varmistamme myös sektoritutkimuslaitosten riittävän rahoituksen. Valtion tutkimusrahoituksen painopistettä pitää siirtää tuntuvasti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen. Kilpailutetun rahoituksen on oltava vain täydentävää rahoitusta. Uudistetaan tutkimusrahoitus siten, että järjestelmä on yksinkertaisempi, läpinäkyvämpi ja tehokkaampi.

Uudistamme yliopistolakia demokratian palauttamiseksi.
Yliopistolakia on tarkistettava niin, että se varmistaa kollegiaalisen demokratian yliopistoissa ja yliopistoyhteisön jäsenten yhdenvertaiset osallistumisoikeudet yliopiston päätöksentekoon. Yliopiston päätöselinten lähtökohtana on oltava niin sanottu tasakolmikanta, jolloin kustakin yliopistoyhteisöryhmästä (professorit, muu opetus-, tutkimus ja hallintohenkilökunta sekä opiskelijat) on hallintoelimissä samansuuruinen edustus. Yli puolet hallituksen jäsenistä on tultava yliopistoyhteisön sisältä.

Korotamme opintorahaa osana sosiaaliturvauudistusta.
Nostetaan korkeakouluopiskelijoiden opintorahaa välittömästi 101 euroa kuussa.

13. NÄIN VÄHENNÄMME KOULUTUKSEN EPÄTASA-ARVOA

Oppimistulokset ovat Suomessa heikentyneet kaikilla Pisa-tutkimuksessa mitatuilla osa-alueilla. Alueelliset erot ovat kasvaneet, ja poikien ja tyttöjen osaamiserot ovat suuremmat kuin koskaan ennen. Samalla on syytä huomioida, että osaamiserot samaa sukupuolta olevien välillä edelleen ovat suuremmat kuin sukupuolten väliset. Erityisen suuri ongelma on heikosti osaavien oppilaiden määrän kasvu. Oppilaan perhetaustan ja oppimistulosten välinen yhteys on kasvanut nopeimmin kaikista OECD-maista. Selitys tälle ei tutkijoiden mukaan ole löydettävissä koulujen seinien sisältä, vaan koulutuksen eriarvoistumisen voimistuminen on ennen kaikkea osoitus ja seuraus yhteiskunnan eriarvoistumisesta.

Laajennamme varhaiskasvatuksen maksuttomuutta ja pysäytämme voitontavoittelun.
Nostamme varhaiskasvatukseen osallistumisen astetta laajentamalla maksuttomuutta, laadukkailla sisällöillä ja tarvittaessa esimerkiksi erityisrahoituksella alhaisen osallistumisasteen alueilla. Taloudellisen voiton tekeminen varhaiskasvatuksella estetään kuten perusopetuslaissa on tehty.

Pienennämme perusopetuksen ryhmäkokoja.
Perusopetuksen ryhmäkoot pienennetään. Ryhmäkoot vaikuttavat suoraan koulujen työilmapiiriin ja opiskelijoiden mahdollisuuksiin saada yksilöllistä tukea. Perusopetukseen tarvitaan opettajamitoitus, joka turvaa riittävän pienet ryhmäkoot, esimerkiksi niin, että kahdella ensimmäisellä luokalla mitoitus on 1:18 ja luokilla 3–9 mitoitus on 1:20.

Tuomme tukea ja joustavuutta opiskeluun.
Kolmiportaisen tuen toteutumiseen ohjataan nykyistä enemmän resursseja, muun muassa erityisluokanopettajien ja erityisopettajien palkkaamiseen. Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä pienentää vastaavasti ryhmäkokoa. Lähtökohtana on aina kuitenkin oltava oltava oppilaan etu: pienryhmäopetus voi olla joissakin tapauksissa oikea tapa tukea oppilasta. Mahdollistetaan peruskoulun opintojen tekeminen yksilöllisessä tahdissa sekä osallistuminen joustavaan perusopetukseen kaikille sitä tarvitseville.

Kasvatamme toisen asteen rahoitusta ja tehostamme yhteistyötä.
Ohjaamme pikaisesti lisää resursseja ammatillisen koulutuksen lähiopetukseen sekä henkilökohtaisten opetussuunnitelmien laadintaan perusrahoitusta korottamalla. Työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen on turvattava laadukasta ja henkilökohtaista ohjausta, muun muassa työpaikkaohjaajien koulutuksella. Vahvistetaan lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyötä tarjoamalla opiskelijoille opintokokonaisuuksia valittavaksi molemmilta puolilta. Oppivelvollisuusikä pidennetään toiselle asteelle.

Tuemme opiskelua ja sujuvoitamme pääsyä jatko-opiskeluun.
Ylioppilaskirjoitusten painoa jatkovalinnoissa vähennetään. Kiintiöistä ja rajoituksista luovutaan ja mahdollistetaan myös pääsykoemuotoinen väylä jatko-opintoihin.

Vahvistetaan niin opiskelijahuollon kuin opinto-ohjauksen resursseja koko toiselle asteelle. Jälkiohjausvelvoite ulotetaan koskemaan koko toista astetta. Koulutusasteiden nivelvaiheita helpotetaan esimerkiksi maksuttomilla avoimen korkeakoulun opinnoilla, joiden avulla on mahdollista hakeutua tutkinto-opiskelijaksi. Toteutetaan koko koulutuspolun kattava koulutuksen tasa-arvosuunnitelma, jossa huomioidaan erityisesti aliedustettujen ryhmien pääsy korkeakoulutukseen.

Turvaamme kaikille edellytykset ammatilliseen aikuiskoulutukseen.
2010-luvulla ammatillinen aikuiskoulutus on kääntynyt laskuun. Siitä on myös tullut entistä valikoivampaa: sitä saavat vähiten ne, jotka sitä eniten tarvitsevat. On selvitettävä syyt, mistä väheneminen johtuu ja etsittävä keinot koulutuksen tasa-arvon lisäämiseksi myös ammatillisessa aikuiskoulutuksessa.

Meidän Suomemme kantaa vastuuta myös maailmalla

14. EDISTÄMME RAUHAA JA VAKAUTTA KOKO MAAILMAAN

Aikamme turvallisuusuhkat ovat perinteisiä sotilaallisia uhkakuvia laajempia. Laajan turvallisuuden uhkiin kuuluvat esimerkiksi ilmastonmuutos, maailman energia- ja vesivarojen rajallisuus, väestönkasvu, terrorismi, tartuntataudit, järjestäytynyt rikollisuus ihmiskauppa mukaan lukien, tietoturvahyökkäykset ja niiden myötä yhteiskunnan ja yksilön haavoittuvuuden lisääntyminen. Maailma tarvitsee kansainvälistä yhteistyötä näiden suurten turvallisuusuhkien ratkaisemiseksi, mutta samaan aikaan maailmassa on käynnissä hajaannuksen trendi, jossa maailman suurvallat vetäytyvät monenkeskisestä sääntöpohjaisesta yhteistyöstä.

Näin luomme rauhaa ja vakautta ympäri maailman:

Lopetamme asekaupan sotaa käyvien maiden kanssa.
Suomi ei käy asekauppaa sellaisten maiden kanssa, jotka ovat sodassa, joissa on konfliktialueita tai jotka polkevat ihmisoikeuksia, kuten Saudi-Arabia, Turkki, Yhdistyneet Arabiemiraatit ja Israel. Suomi ajaa aktiivista aseidenriisuntaa ja liittyy rypäleaseiden kieltosopimukseen. Suomi allekirjoittaa ydinaseet kieltävän sopimuksen.

Käynnistämme asevelvollisuusjärjestelmän uudistamisen.
Uskottava kyky oman maan puolustamiseen perustuu yleiseen ja tasa-arvoiseen maanpuolustusvelvollisuuteen, koko maan puolustamiseen ja sotilaalliseen liittoutumattomuuteen. Asevelvollisuusjärjestelmää on uudistettava tasa-arvoa ja vapaaehtoisuutta lisäämällä.

Teemme sotilaalliseen liittoutumattomuuteen perustuvaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.
Suomi ei osallistu Nato-johtoisiin sota- ja taisteluharjoituksiin, joissa harjoitellaan Naton 5. artiklan mukaista yhteistä puolustusta. Vahvistamme eduskunnan asemaa Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Naton isäntämaasopimus, Naton kumppanuustavoitteet ja kansainvälisten harjoitusten kokonaisuus on tuotava eduskunnan käsittelyyn. Suomen sotilaallinen liittoutumattomuus kirjataan seuraavan hallituksen ohjelmaan. Suomi ei hae eikä valmistele Naton jäsenyyttä. Suomi tukee YK:n peruskirjaan perustuvaa monenkeskistä, sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää. Kriisinhallintaoperaatioilla tulee olla YK:n tai ETYJ:in mandaatti. Suomi on aloitteellinen kansainvälisten kriisien ja konfliktien ratkaisemisessa ja pyrkii toimimaan niiden sovittelijana. Sotilaallisesti liittoutumattomana maana Suomi on aktiivinen yhteistyökumppani ja rauhan rakentaja.

Suojelemme yhteisiä rahojamme hävittäjähankinnoissa.
Vasemmistoliitto avaa uusien hävittäjien hankinnan kriittiseen tarkasteluun. Hankinnoissa ei tule antaa puolustusvoimille avointa piikkiä, vaan niistä on käytävä laaja poliittinen keskustelu. Hävittäjiä ei pidä hankkia sotaa käyvistä maista.

Nostamme kehitysyhteistyörahoituksen kohti 0,7 prosenttia.
Suomi korottaa kehitysyhteistyöbudjettiaan vuosittain siten, että saavutetaan 0,7 prosentin bruttokansantulo-osuus. Kaikista köyhimpien maiden osuus tästä on vähintään 0,2 prosenttia. Kasvatamme varsinaisen kehitysyhteistyön rahoitusta ja panostetaan lisää monenkeskisten järjestöjen sekä kansalaisyhteiskunnan tukemiseen kotimaassa ja muualla. Suomen työtä osana YK-järjestelmää vahvistetaan. Lisäämme Suomen kansainvälistä ilmastorahoitusta tuntuvasti.

Säädämme Suomeen yritysvastuulain.
Säädetään yritysvastuulaki, joka velvoittaa yritykset huomioimaan toimintansa ihmisoikeusvaikutukset globaalisti. Laki perustuu YK:ssa hyväksyttyihin, yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeviin ohjaaviin periaatteisiin.

Kasvatamme pakolaiskiintiötä ja panostamme kotoutumiseen.
Pakolaiskiintiön kasvattaminen on paras tapa auttaa hädässä olevia. Vuosittainen pakolaiskiintiö nostetaan vähintään 2 500:aan. Suomi toimii EU:ssa kiintiöpakolaisten vastaanottamisen merkittävän lisäämisen puolesta. Suomessa panostetaan kotoutumisen parantamiseen. Jokaiselle Suomeen muuttaneelle tehdään kotoutumissuunnitelma ja selvitetään mahdollisuus siirtää vastuu kielikoulutuksesta kansallisille koulutuksen järjestäjille. Osana kotoutumista järjestetään koko maassa omakielisiä yhteiskuntaorientaatiojaksoja.

Helpotamme perheenyhdistämistä.
Kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden perheenyhdistämiselle asetettu toimeentuloedellytys kumotaan. Perheenyhdistämisen käytännön esteitä poistetaan mahdollistamalla hakemuksen jättäminen kaikissa Suomen edustustoissa ja mahdollisuuksien mukaan muiden Pohjoismaiden tai EU-maiden edustustoissa.

TILAA UUTISKIRJEEMME!

Kerromme säännöllisesti ilmestyvässä uutiskirjeessämme vasemmistoliiton tärkeimmistä käänteistä ja poliittisesta työstä.

LÄHETÄ

Olen lukenut tietosuojaselosteen *

VAIKUTTAJATAPAAMISET

Lista vasemmistoliiton poliitikkojen vaikuttajatapaamisista.

VAIKUTA VASEMMISTOSSA

Tutustu sivuihin

MEDIALLE

Lataa logot ja kuvat, katso typografiaohjeet

© Vasemmisto 2019

Tietosuojaseloste